

Rapport

Utvärdering av anslutande tjänst Gemensamt dataskyddsombud

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 2

Innehåll

1	BAKGRUND	3
1.1	Allmänt	3
1.2	Uppdragsgivare och uppdragstagare	3
1.3	Projektperiod	3
2	MÅLUPPFYLLELSE.....	4
2.1	Projektidé och mål.....	4
2.2	Ekonomi	5
3	GENOMFÖRANDE	5
3.1	Inleveranser och analys	5
4	ERFARENHETER	6
4.1	Projektorganisation	6
4.2	Resultat och dokumenthantering	7
4.3	Utvärdering - projektets genomförande	7
5	ANALYS - UTVÄRDERING DSO-TJÄNSTEN	8
5.1	Innehåll och efterfrågan	8
5.2	Kompetens och bemanning.....	11
5.3	Kostnadseffektivitet.....	13
6	FÖRSLAG TILL VÄG FRAMÅT	14
6.1	Vägval 1 - Oförändrat läge	14
6.2	Vägval 2: Formera om tjänsten	15
6.3	Vilka kan ansluta sig?	17
7	REFERENSER.....	18
	BILAGA 1: ANALYS AV AVTAL.....	19
	BILAGA 2: INTERVJU BESTÄLLARE.....	21
	BILAGA 3: ENKÄT DATASKYDDSSAMORDNARE.....	26
	BILAGA 4: INTERVJU DSO-TEAMET	32

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 3

1 Bakgrund

Den 25 maj 2018 trädde *The General Data Protection Regulation* i kraft, fortsättningsvis kallad GDPR. Inför detta utredde Sydarkivera om en ny tjänst benämnd Dataskyddsbud skulle inrättas och erbjudas som anslutande tjänst för Sydarkiveras medlemmar. Utredningen genomfördes under första kvartalet 2018. Resultatet blev att en ny tjänst, *Gemensamt dataskyddsbud*, inom ett helt nytt område skapades och Sydarkivera fick därmed snabbt ett större kundunderlag.

I avtalet med respektive förbundsmedlem samt intresserade kommunala bolag avtalades att tjänsten skulle utvärderas under 2019. Avtalstiden är till och med den 31 december 2019 och där förbundsmedlemmen, eller Sydarkivera, kan avträda avtalet 3 månader innan årsskiftet. Om så inte sker förlängs avtalet per automatik i tre år med 6 månaders uppsägning.

1.1 Allmänt

Denna rapport dokumenterar den utvärdering som genomförts inom ramen för DSO-verksamheten.

Utvärderingen har haft till sin uppgift att utvärdera DSO-verksamheten och säkerställa att Sydarkivera levererar efterfrågade tjänster med hög kostnadseffektivitet.

Utkast till rapport har delats med anslutna organisationer för synpunkter. Det har inte kommit in några synpunkter angående utkastet.

1.2 Uppdragsgivare och uppdragstagare

Mats Porsklev, Förbundschef, projektägare
Bernhard Neuman, Arkivchef, projektledare

1.3 Projektperiod

2019-03-01 – 2019-09-01.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 4

2 Måluppfyllelse

2.1 Projektidé och mål

Sydarkiveras tjänster ska hålla hög yrkesmässig kompetens och kvalitet. Utvärderingen ska jämföra kostnader med utgångspunkt från innehåll/ behov och kompetens/ bemanning. Genom en strukturerad uppföljning av alla anslutande tjänster säkerställs att Sydarkivera lever upp till dessa kvalitetskrav.

Gemensamt dataskyddsbud som anslutande tjänst ska erbjudas som ett kostnadseffektivt alternativ för förbundsmedlemmarna och dess kommunala bolag. Tjänsten ska innehålla de leveranser som kunden efterfrågar samt bedrivs med hög kompetens och kvalitet. Målet med utredningen är att säkerställa att dessa kriterier uppfylls. Begreppen ska tolkas enligt följande:

1. **Innehåll och efterfrågan:** Innehållet ska spegla kundernas behov och efterfrågan samt överensstämma med vedertaget innehåll enligt Datainspektionen.

Den första punkten har reviderats under projektets gång. Innehållet ska i första hand överensstämma med innehåll i GDPR. Det har visat sig att Datainspektionen utökat dataskyddsbudets roll i sina instruktioner på webben med uppgifter som inte direkt utgår från artikel 39 i dataskyddsförordningen.

2. **Kompetens och bemanning:** Gruppens kompetens ska spegla behovet för att kunna leverera innehåll och efterfrågan med en hög nivå av kvalitet.
3. **Kostnadseffektivitet:** Utvärderingen ska jämföra kostnader med utgångspunkt från innehåll och efterfrågan samt kompetens och bemanning. Sydarkiveras tjänst ska i en jämförelse mellan liknade lösningar vara lägst kostnadsneutral.

I denna rapport sammanställs det underlag som ska möjliggöra för förbundsmedlemmarna att fatta ett välgrundat beslut om fortsatt samarbete om Gemensamt dataskyddsbud. Följande aktiviteter har slutförts under utredningen:

- Innehållet i tjänsten har stämts av mot avtal
- Synpunkter har hämtats in från deltagande organisationer
- Dataskyddsteamet har intervjuats
- Beställare/ansvariga chefer har erbjudits tillfälle att lämna synpunkter
- Förslag till fortsatt arbete och förslag till ny finansieringsmodell.

Sammanställning av utvärdering och genomförda analyser finns som bilagor till denna rapport.

Behovet av ny avtalsmall har identifierats under utvärderingens genomförande. Efter att rapporten har slutförts kommer ny avtalsmall att arbetas fram som baseras på resultatet

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 5

av utvärderingen. Inför årsskiftet kommer ett ur kostnadssynpunkt reviderat avtal att skickas ut till samtliga nuvarande avtalspartners samt även inom förbundet övriga anslutna organisationer för ett eventuellt nytecknande av avtal.

Samtliga aktiviteter har utförts enligt plan och analyser utifrån uppsatta effektmål.

2.2 Ekonomi

Utvärderingen har genomförts inom budget.

3 Genomförande

Utredningen tar sin utgångspunkt i det beslutsunderlag som sammanställdes inför uppstart av tjänsten 2018 (dnr Sark.2017.85), befintlig avtalsmall för anslutande tjänst samt förbundsstyrelsens beslut § 9, 2018-03-02. Vidare finns art 39 GDPR med reglerna om vad som är dataskyddsbudets uppgifter med som grund. Därutöver har informationen på datainspektionens webbplats angående GDPR och dataskyddsbud använts som utgångspunkt. Underlag för utredningen utgörs av fyra inleveranser från var och en av delmomenten i utredningen.

3.1 Inleveranser och analys

3.1.1 Analys av avtal

Analys har genomförts när det gäller skillnaden mellan Sydarkiveras avtal och de ansvarsområden för dataskyddsbud som beskrivs i art 39 GDPR och på Datainspektionens hemsida. Innehållet i Sydarkiveras avtal har jämförts med hur ansvarsområdet för dataskyddsbud beskrivs i art 39 GDPR på Datainspektionens webbplats.

- Analysen redovisas i Bilaga 1: Analys av avtal

3.1.2 Intervju beställare

Projektet har försökt att inhämta synpunkter och erfarenheter från beställare/ansvariga chefer. Information har skickats ut via e-post till samtliga beställare. Telefonintervjuer har genomförts med de beställare som så önskat. Beställare har även erbjudits att svara skriftligt. Endast fyra personer (från 31 anslutna organisationer) valde att lämna svar på detta sätt. Det beror både på personalombyten och att den som har delegation att teckna avtal inte alltid är närmare involverade i verksamheten kring dataskydd.

- Analysen redovisas i Bilaga 2: Intervju beställare

3.1.3 Enkät dataskyddssamordnare

Analys har genomförts när det gäller svar på enkät ställd till utsedda dataskyddsbud och/eller kontaktpersoner hos anslutna organisationer. Webbenkät har skickats ut dels via mejl, dels via nätverket på Yammer. Det har gått ut påminnelser och information i

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 6

samband med nätverksträffar. Det var 18 personer från totalt 31 anslutna organisationer som besvarade enkäten.

- Analysen redovisas i Bilaga 3: Enkät dataskyddssamordnare

3.1.4 Intervju DSO-teamet

Erfarenheter och förslag/synpunkter från de personer som bemannat teamet hos Sydarkivera har samlats in genom intervjuer på plats eller via webb. Intervjusvar från medlemmar i dataskyddsteamet har analyserats och sammanfattas i bilaga till denna rapport

- Analysen redovisas i Bilaga 4: Intervju DSO-teamet

3.1.5 Övriga inleveranser

Mörbylånga och Borgholm har skickat in underlag till utredningen. Karlskrona och Osby har sagt upp avtalet. Osby kommun har fört fram kostnadsargument som motiv och Karlskrona andra i syfte att omförhandla avtalet. Osby har därefter ställt fråga om det är möjligt att dra tillbaka uppsägningen. Ronneby kommun har själv genomfört en utvärdering med förslag att avsluta avtalet i dess nuvarande form. Karlskrona och Ronneby har intervjuats av projektledaren.

4 Erfarenheter

4.1 Projektorganisation

Projektorganisationen har utgjorts av:

- Bernhard Neuman, projektledare
- Elin Jonsson, strateg

Utförare av intervjuer var:

- Lina Risheim, arkivarie
- Emilia Bergvall Odhner, arkivarie

Projektorganisationen har fungerat väl på så sätt att utredningen har genomförts inom de ramar som beslutats i projektdirektiv och projektplan.

Intressentgrupper har informerats och har haft möjlighet att lämna underlag för analys och ställa frågor om projektet. Framförallt har dataskyddsteamet lämnat underlag genom de intervjuer som genomförts. Ansvarig för tjänsten Therese Jigsved, förbundsjurist och dataskyddsbud har deltagit i arbetet med analys och lämnat synpunkter på förslag till inriktning.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 7

4.2 Resultat och dokumenthantering

Underlag från genomförda intervjuer har tillförts och arkiveras i ärendet (SARK/2019:191). Utkast för synpunkter och rapportering delas via nätverket för Dataskydd på Yammer 2019-09-09.

4.2.1 Leverans, överlämning och godkännande

Presentation för Sydarkiveras ledningsgrupp har genomförts i etapper. Fredag den 30 augusti 2019 informerades stora delar av ledningsgruppen. Ansvarig tjänsteman för DSO-verksamheten informerades den 2 september. Sydarkiveras styrelseordförande informerades den 4 september. Utvärderingen kommer föredras för Sydarkiveras styrelse den 2019-10-11.

4.2.2 Informationsspridning

Dokumentation och information har varit tillgänglig för samtliga deltagare i projektet. Projektplanen och rapporten har delats i nätverket Dataskydd på Yammer. Färdigställda handlingar är allmänna handlingar och lämnas ut i enlighet med bestämmelser i offentlighetslagstiftningen.

4.2.3 Informationssäkerhet

Information och kommunikation mellan deltagare i projektet har i första hand skett via telefon/chatt. Anslutna till tjänsten gemensamt dataskyddsbud informeras via e-post och nätverket på Yammer. Information har lämnats i samband med ordinarie nätverksträffar och informationsmöten.

4.3 Utvärdering - projektets genomförande

4.3.1 Fungerade bra - att rekommendera:

- Tre olika omgångar med intervjuer har genomförts. Vilket har bidragit till en bra genomlysning av DSO-tjänsten.

4.3.2 Fungerade mindre bra - bör förbättras till nästa projekt:

- Intervjuerna med beställarna av tjänsten har endast fyra organisationer svarat.

4.3.3 Att tänka på till nästa projekt:

- Att förlägga utvärderingar i anslutning under sommarhalvåret innebär avbrott på grund av semestrar, det blir svårt att få tag på olika personer och arbetet drar ut på tiden.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 8

5 Analys - utvärdering DSO-tjänsten

5.1 Innehåll och efterfrågan

Innehållet ska spegla kundernas behov och efterfrågan samt överensstämma med vedertaget innehåll enligt art 39 GDPR och på Datainspektionens hemsida.

5.1.1 Tjänstens innehåll 2018–2019

Det som framförallt framkommer av utvärderingen av tjänsten är att tillsynen inte har kommit igång.

Under perioden har DSO-teamet i huvudsak producerat:

- Handbok på webben
- Beskrivning av lokal organisation, lathundar för olika målgrupper
- Mallar för styrande dokument
- Fyra informationsträffar med information i samband med uppstart av tjänsten 2018
- 5 nätverksträffar har genomförts i Alvesta under 2019 och ytterligare två träffar planeras
- Besök hos merparten av de anslutna organisationerna. Fler organisationer har anslutit under avtalstiden och rutinerna behöver anpassas för att hantera förändring på ett bättre sätt.
- Råd och stöd via e-post och telefon
- Stöd i samband med personuppgiftsincidenter.

Handboken på webben har nyligen lanserats vilket innebär att det inte går att dra några slutsatser om den uppfyller behoven. Anslutna organisationer tycker dock att det är en bra idé. Mallar och dokument blir genom handboken förhoppningsvis enklare att hitta.

Nätverksträffarna har över lag fått goda omdömen i utvärderingarna. När det gäller förväntningar, nytta och material/föreläsare så får nätverksträffarna omdömet 4 på en 5-gradig skala. Det är knappt hälften av deltagarna som har valt att svara på utvärderingsenkäterna. Teamet har försökt tillmötesgå de synpunkter som inkommit.

I enkäten som skickades ut till dataskyddssamordnarna (Bilaga 3) för utvärdering av tjänsten är omdömena mer blandade. En tredje del framhäver att nätverksträffarna fungerar bra, men det är nästa lika många som är kritiska. En del av förklaringen ligger i att deltagarna har olika behov och förväntningar. En annan del av förklaringen är att träffarna är i Alvesta och fler möten och avstämningar via webb efterfrågas.

Även omdömena när det gäller råd och stöd varierar kraftigt. Det finns både anslutna organisationer som är nöjda och fått svar snabbt, samtidigt som de finns organisationer som uttrycker stor tveksamhet när det gäller svar som lämnats och också har anmärkningar på tid för att få svar. Värt att notera är att alla frågor har varit nödvändiga att utreda från grunden då det är en helt ny lagstiftning.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsombud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 9

5.1.2 Realiserade nyttor

I beslutsunderlaget från 2018 identifierades och specificerades ett antal förväntade nyttor av tjänsten gemensamt dataskyddsombud.

Det är framförallt två av nyttorna som dataskyddssamordnarna anser ha realiserats:

- Oberoende aktör - trovärdighet i förhållande till dataskyddsinspektionen
- Kompetens specialisering – dataskyddsteam med bred kompetens

Nyttan att utbyta erfarenheter och göra jämförelser anser dataskyddssamordnarna har realiserats i viss mån.

Som förväntat är det framförallt mindre kommuner som upplever nytta av att kunna dela resurser, framförallt i form av juridisk kompetens. Anslutna organisationer upplever inte att den gemensamma tjänsten har inneburit ett minskat personberoende och bättre kontinuitet i handläggningen. Det beror dels på att det behövs en lokal organisation med dataskyddssamordnare i kommunen och dels att det är många anslutna organisationer som ska dela på ett fåtal resurser hos Sydarkivera. Samarbetet upplevs inte heller ha inneburit gemensam förhandlingsstyrka som en gemensam kanal mot olika aktörer som SKL, föreningar och företag.

5.1.3 Jämförelse med Datainspektionens beskrivning

I det här avsnittet redovisas skillnaden mellan Sydarkiveras avtal och de ansvarsområden för dataskyddsombud som beskrivs av datainspektionen. Bilden av vad ett dataskyddsombud ska göra är under formering. I avtalet med Sydarkivera är det två områden som inte omfattas av avtalet jämfört med datainspektionens beskrivning:

- Kontaktperson för registrerade, allmänheten ska kunna begära ut utdrag ur vilka register som den registrerade finns i samt vilka personuppgifter som finns registrerade om den enskilde.
- Ha en samlad bild av vilka personuppgiftssamanställningar som finns i verksamheten.

Dessa båda punkter avviker från art 38.4 GDPR står att "Den registrerade får kontakta DSO med avseende på alla frågor som rör behandlingen av dennes personuppgifter och utövandet av dennes rättigheter enligt denna förordning."

Ansvaret för att registrera personuppgiftsbehandlingar och hantera kontakter med de registrerade måste hanteras av personuppgiftsansvarig (nämnd eller styrelse). Inom en kommun samordnas arbetet av dataskyddssamordnare.

Det är nödvändigt för en fungerande hantering att detta åligger den anslutande parten. Det är PUA som ska besluta om registerutdrag och DSO har tagit fram mall för begäran, mall för beslut, förslag till rutin och det finns med i mall för delegationsordning om beslutsfattande enligt art 15 (registerutdrag).

Båda punkterna kräver att dataskyddsombudet har tillgång till insidan av anslutna organisationers it-system samt verksamhet. Ur både ett ekonomiskt perspektiv och

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 10

informationssäkerhetsperspektiv är det tveksamt. Med direkttillgång till insidan kommer informationssäkerheten att påverkas negativt. Det är inte önskvärt att Sydarkivera ska ha tillgång till ett 30 organisationers it-miljöer. Det är inte heller ekonomiskt försvarbart.

Uppdelning av uppgifter mellan DSO-verksamheten och den lokal organisationen behöver vara tydlig. Uppdelningen finns tydligt dokumenterad i handboken på Sydarkiveras hemsida. Där finns dataskyddssamordnare och dataskyddsredogörare som är organisationen hos PUA.

Är dessa två punkter ett måste för ett fungerande Dataskydd?

Enligt Artikel 39 i förordningen ska dataskyddsbudet ha minst följande uppgifter:

- Att informera och ge råd till den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet och de anställda som behandlar om deras skyldigheter enligt denna förordning och andra av unionens eller medlemsstaternas dataskydds bestämmelser
- Att övervaka efterlevnaden av denna förordning, av andra av unionens eller medlemsstaternas dataskyddsbestämmelser och av den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbiträdets strategi för skydd av personuppgifter, inbegripen ansvarstilldelning, information till och utbildning av personal som deltar i behandling och tillhörande granskning.
- Att på begäran ge råd vad gäller konsekvensbedömningen avseende dataskydd och övervaka genomförandet av den enligt artikel 35
- Att samarbeta med tillsynsmyndigheten
- Att fungera som kontaktpunkt för tillsynsmyndigheten i frågor som rör behandling, inbegripet det förhandssamråd som avses i artikel 36, och vid behov samråda i alla andra frågor.
- Dataskyddsbudet ska vid utförandet av sina uppgifter ta vederbörlig hänsyn till de risker som är förknippade med behandling, med beaktande av behandlingens art, omfattning, sammanhang och syften.

Hur kommer det sig att SKL:s tolkning av förordningen och Datainspektionen skiljer sig markant åt? Svaret kan vi enbart fundera runt. Däremot är det intressant hur olika tolkningar som presenteras utifrån samma förordning. Sydarkiveras avtal ligger i linje med Förordningen och den tolkning som SKL gör.

Därmed finns det ingen anledning att djupare förändra innehållet i DSO-tjänsten av formella skäl.

5.1.4 Utmaningar

I svaren som kommit in under utredningen finns en önskan om att DSO-verksamheten ska komma med alla svar och förklara hur det ska gå till, där bland annat checklistor efterfrågas, gärna från dag ett.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 11

Utmaningen som DSO-verksamheten har haft första tiden är att till och med datainspektionen har kämpat avseende tillämpningen av GDPR. GDPR är trots allt en helt ny lag som bygger på europeiska principer för att skydda personuppgifter.

Traditionerna när det gäller hantering av personuppgifter skiljer sig i hög grad mellan olika länder där Sverige genom offentlighetsprincipen i vissa hänseenden haft en mer öppet förhållningssätt till personuppgifter. Man måste även ha i beaktning att förordningen i första hand är avsett att reglera hantering av personuppgifter hos enskilda företag och organisationer, inte sällan stora internationella aktörer som Facebook och Google, och inte offentliga myndigheter.

Osäkerheten är stor om hur lagen ska tillämpas i Sverige och många gånger behöver det resoneras kring vad som är rätt och fel. Även verksamheternas förförståelse behöver stärkas. Skärpunkten mellan DSO-verksamheten och beställarens förförståelse skapar en spännande utmaning.

Att beakta i sammanhanget är att kunskapen om det sedan tidigare befintliga regelverket kring offentlighetsprincipen, personuppgiftslagen, Tryckfrihetsförordningen, Offentlighet och sekretesslagen, Arkivlagen med flera, är i många fall eftersatt i den kommunala världen. Ett förhållande som Sydarkivera inom ramen för bastjänsten strävar efter att komma till rätta med. Gränsdragningen mellan rättigheterna enligt GDPR och offentlighetsprincipen är därför för många svårgripbar och ibland finns det också bestämmelser som är överlappande eller framstår som att de kan stå i konflikt med varandra.

Även om DSO-verksamheten strävar efter enkla svar är det svårt då tillämpningen i vardagen än är ett gungfly som ställer krav på att beställarens förförståelse är sund. För att utveckla arbetet kommer denna skärpunkt att behöva utvecklas. Annars kommer vi inte nå framgång.

Utmaningen medför viss oförståelse från beställaren där kunden ofta efterfrågar enkla svar och DSO-verksamheten behöver resonera med kunden för att nå framgång. Vilket inte alltid uppskattas av kunden.

5.2 Kompetens och bemanning

Gruppens kompetens ska spegla behovet för att kunna leverera innehåll och efterfrågan med en hög nivå av kvalité.

5.2.1 Nuvarande bemanning

DSO-verksamheten är bemannad av ett Team med fyra kompetensområden:

- Jurist
- Arkivarie
- Infosäkerhet
- IT

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 12

Dataskyddsgruppen är väl sammansatt för att möta kraven på vad ett dataskyddsbud ska göra. Datainspektionen lyfter fram följande krav på dataskyddsbudet:

- ha kunskaper om dataskyddsförordningen
- känna organisationens kärnverksamhet, hur organisationen behandlar personuppgifter och veta hur organisationens informationsteknik och it-säkerhet fungerar
- ha förmåga att sprida information och etablera en dataskyddskultur inom organisationen

SKL har tagit fram underlag bland annat i form av ett exempel på jobb-annons. Utredningen inför uppstart av tjänsten Gemensamt dataskyddsbud utgick i första hand från denna. När det gäller utbildning och erfarenhet framhävs "En juridisk kandidatexamen eller högskoleexamen som bedöms likvärdig och flera års erfarenhet av självständigt juridiskt arbete behövs för uppdraget."

Juridisk kompetens är därmed en självklar komponent. Modern informationshantering kräver både de mjuka frågorna, till exempel vad som ska bevaras och vad kan gallras. Men det är även viktigt att det finns kunskaper inom it och Informationssäkerhet. Gruppen svarar väl mot kraven.

Genom att erbjuda en tjänst med ett team med flera kompetenser är en styrka inom ett område där flera kompetenser måste samarbeta. Juridik, arkivvetenskap, informationssäkerhet samt systemvetenskap är en stark laguppställning.

Enligt verksamhetsplanen för verksamheten gemensamt dataskyddsbud finns det med som mål för 2019 att ta fram modell för övervakning av efterlevnaden och att påbörja tillsyn hos anslutna parter. Fokus under 2019 har enligt plan varit att genom framförallt råd och stöd till de anslutna parterna bygga upp en fungerande dataskyddsorganisation innan övervakning och revision kan genomföras. Att ta fram modell för övervakning och påbörja tillsyn är ett viktigt arbete som håller på att göras enligt plan.

Inom Sydarkvieras Bastjänst kommer under året en enklare tillsyn att ske i syfte att på ett första sätt belysa utmaningarna med GDPR. Ett antal frågor ställs i samband med ordinarie tillsyn. Årets tillsyn sker inom skolområdet.

Arkivarien i DSO-teamet har under intervjun fört fram att det varit relativt få arkivfrågor under uppstartsåret. Vår bedömning är att en arkivarie behövs för att knyta gruppens arbete till Sydarkivera strategiska arbete, och bastjänsterna. Men tiden att utöva tillsyn och vara kontakt mot deltagande organisationer kan med fördel fördelas på flera huvuden. Det innebär att det inte behövs lika mycket tid dedikerad för en och samma person inom teamet.

Gruppens sammansättning har delvis kantrat och har en stor tyngd inom informationssäkerhetsområdet på bekostnad av det juridiska området. Inom

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 13

Sydarkiveras bastjänst tillhandahålls kunnande inom informationssäkerhetsområdet redan idag. De förbundsmedlemmar som är anslutna till DSO-tjänsten belastas ekonomiskt dubbelt inom informationssäkerhetsområdet. Tjänsten bör därför utifrån detta perspektiv omformas.

5.3 Kostnadseffektivitet

Utvärderingen ska jämföra kostnader med utgångspunkt från innehåll och efterfrågan samt kompetens och bemanning. Sydarkiveras tjänst ska i en jämförelse mellan liknade lösningar vara lägst kostnadsneutral.

En tydlig skillnad finns mellan "små kommuner" och "större kommuner". Små kommuner har identifierat att den stora vinsten är tillgången till kunnig jurist. Större kommuner ser kostnaden och möjligheten att omsätta kostnaderna i egna anställningar. Redan i utredningen till tjänsten påtalades att ekonomisk nytta av att dela resurser genom ett gemensamt dataskyddsbud kommer att vara störst för små kommuner (*Beslutsunderlag gemensamt dataskyddsbud*, s. 21 dnr SARK.2017.85). Den kostnadsmodell som används är en sårbarhet. Större kommuner belastas med 425 000kr och de har redan identifierat DSO-verksamhetens brist i att producera resultat som försvarar kostnaderna.

DSO-verksamheten har i stora delar blivit en råd och stöd-verksamhet som skapar underlag för de lokala Dataskyddssamordnarna att driva arbetet. Samtliga organisationer har fått motsvarande samma nivå av stöd. De stora kommunerna har inte fått konkret stöd motsvarande det fakturerade nivån.

Kostnadsmodellen måste därför ses över. Om råd- och stödverksamheten är densamma och i den kommande tillsynen har en arbetsinsats som är motsvarande oberoende av organisationens storlek är det då försvarbart med den allt för differentierade kostnadsmodellen?

Ronneby lyfter upp frågan om mandat. När ägarskapet av frågan "dataskydd" hamnat utanför organisationen har även mandatet att agera och styra hamnat hos Sydarkivera. Uppdelningen med dataskyddsbudet utanför organisationen förhindrar inte organisationen från att driva sina frågor. De personuppgiftsansvariga nämnderna har fortfarande ansvar för att driva sina frågor. Dataskyddsbudets arbetsuppgifter som har beskrivits ovan är till för att vara en extern oberoende revisor inom dataskyddsområdet.

Borgholm och Mörbylånga lyfter upp frågan om kompetens. Även om teamet har en styrka efterfrågas mer resurser inom juridiken. Deras önskemål utgör en tydlig skillnad mellan kommunernas förhållningssätt. "Små kommuner" efterfrågar mer stöd inom det juridiska, "större kommuner" ser möjligheten att hämta hem resurser och tillskapa egna DSO.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 14

6 Förslag till väg framåt

Teamet behöver knytas närmare till övrig verksamhet inom Sydarkivera. Dels för att minska risken för dubbla budskap och att det material som tillgängliggörs inte är enhetligt. Det är också viktigt att stordriftsfördelar används för att kunna erbjuda ett professionella och effektiva tjänster som maximalt utnyttjar de resurser och den kompetens som finns inom förbundet. Det gäller framförallt verksamheten med tillsyn, utbildning, nätverkande och verksamhetsstöd.

Tillsynsdelen inom DSO-verksamheten behöver synkroniseras med den övriga arkivtillsynen. Det är inte effektivt att två olika delar av Sydarkivera genomför tillsyn på samma objekt fast vid två olika tillfällen. Kommunernas verksamhet är omfattande och den tidsåtgång som läggs på administrativa kringverksamheter måste hållas till det minimala. Även om Sydarkiveras ordinarie verksamhet har ett rullande schema som tar 8 år att köra igenom kommer inte DSO-verksamheten att på ett bra sätt kunna utöva tillsyn på hela kommunens verksamhet. Oavsett kommer kommunens verksamhet att behöva dela upp tillsynen för att belysa en del i taget.

GDPR perspektivet blir en ny faktor för förbundets politiker när de prioriterar i vilken ordning tillsynen ska ske.

Förslagsvis sker GDPR-tillsynen tillsammans när vi genomför ordinarie tillsyn. Fördelar är att tillsynen blir mer professionell och att vi utnyttjar tillsynstillfällena effektivt. Genom att använda tillsynsarkivarierna kan vi använda närhetsprincipen. Dvs den geografiska spridningen gör att den arkivarien som är närmast kan genomföra tillsynen vilket sparar på resor och tidsförluster.

Kostnadseffektivt är det vettigt då juristen inte själv kan förväntas genomföra tillsynen utan Sydarkivera tillsynsverksamhet kan utnyttjas.

Genom att knyta DSO verksamheten och Sydarkiveras ordinarie verksamhet närmare skapas större möjligheter för kunskapsöverföring mellan bastjänst och anslutande tjänster.

6.1 Vägval 1 - Oförändrat läge

Vid ett oförändrat läge har DSO verksamheten en budget på ca 4 miljoner kronor/år. Då flera verksamheter uttrycker osäkerhet på fortsatt deltagande är det ej troligt att samtliga organisationer tecknar om nuvarande avtal.

Troligen kommer flera av de större organisationerna hämta hem resurserna för att finansiera nyanställningar lokalt. Även om det inte sker nu har flera uttryckt att så kommer att ske i en snar framtid. Konsekvensen kommer därför bli att tjänsten behöver skalas ner för att kostnaden inte ska öka för anslutna organisationer.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 15

Några bolag har uttryckt att kostanden har varit hög och därför avvaktat. En differentierad skala byggt på antalet anställda har diskuterats internt. Tanken har byggt på att få mans företag förbrukar mindre än ett större företag. En tanke har varit 10 000kr/ bolag och år. En låg kostnad skulle kunna ge många kunder. Frågan är om det är eftersträvänsvärt? Av erfarenhet vet vi att det som är efterfrågat är råd och stöd där den juridiska kompetensen är synnerligen efterfrågad. Det kommer behövas 100 bolag för att trovärdigt finansiera ytterligare en jurist. Då finns det inget utrymme för tillsyn eller krisstöd vid personuppgiftsincident. Med en fungerande tillsyn och råd och stöd är 50 000kr/år och bolag en rimlig avgift.

Behovet av råd och stöd är relativt lika bland de mindre kommunerna och bolagen där avsaknad av jurist är en svaghet. Att bygga en bred kundbas utan att kunna möta upp resursmässigt är som gjort för kritik.

En differentierad skala skulle även innebära att när tillsynsverksamheten kommit igång skulle större bolag och kommuner finansiera de mindre organisationernas behov av tillsyn.

Oförändrat läge är därmed inte ett alternativ.

6.2 Vägval 2: Formera om tjänsten

Alternativ två bygger på förutsättningen att DSO-verksamheten knyts samman med ordinarie verksamhet på Sydarkivera. Att använda juristen till tillsyn är inte effektiv användning av dess kompetens. För att genomföra tillsyn används Sydarkiveras tillsynsarkivarier och tillsynen samordnas med arkivtillsynen. På så vis används den etablerade infrastrukturen för medlemssamordning.

För detta behöver Sydarkiveras mallar för tillsyn utvecklas samt en mindre intern utbildningsinsats behöver genomföras.

Det som är styrkan i DSO-teamet finns därmed fortfarande kvar:

- Jurist
- Informationssäkerhet/it
- Arkivarie

Förslag till nya avgifter från och med 2020-01-01 framgår av tabellen på nästa sida. De flesta anslutna organisationer får kraftigt sänkt, eller sänkt avgift. En del ligger enligt förslaget kvar på samma nivå. Förslaget baseras på att alla anslutna organisationer ska ha en likvärdig DSO-tjänst.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 16

Medlem	Summa av Avg DSO
AB Karlskronahem	50 000 kr
AB Lessebohus	50 000 kr
AB Ronneby industrifastigheter	50 000 kr
Alvesta kommun	125 000 kr
Borgholm Energi AB	50 000 kr
Borgholms kommun	125 000 kr
Bromölla kommun	125 000 kr
Byggebo i Oskarshamn Aktiebolag	50 000 kr
Cura Individutveckling	50 000 kr
Högsby kommun	125 000 kr
Karlshamns kommun	125 000 kr
Karlshamnsbostäder AB	50 000 kr
Karlskrona kommun	125 000 kr
Kruthusen Företagsfastigheter AB	50 000 kr
Lessebo Kommun	125 000 kr
Markaryds kommun	125 000 kr
Miljöförbundet Blekinge väst	50 000 kr
Mörbylånga kommun	125 000 kr
Osby kommun	125 000 kr
Oskarshamns kommun	125 000 kr
Region Blekinge	125 000 kr
Ronneby kommun	125 000 kr
Ronneby miljö och teknik AB	50 000 kr
Räddningstjänsten Västra Blekinge	50 000 kr
Räddningstjänsten Östra Blekinge	50 000 kr
Smålandshamn AB	50 000 kr
Tingsryds kommun	125 000 kr
Vadstena kommun	125 000 kr
Ölands kommunalförbund	50 000 kr
Östra Göinge kommun	125 000 kr
Östra Göinge Renhållnings AB	50 000 kr
Totalsumma	2 750 000 kr

En viktig utgångspunkt är den föreslagna arbetsuppdelningen mellan Dataskyddsbud och Dataskyddssamordnare som föredragits samt utgör grunden för nuvarande avtal. Det operativa arbetet sker på hemmaplan av dataskyddssamordnaren. På denna punkt kommer det inte att ändra sig. Uppdelningen finns beskriven enligt länk nedan.

<https://sydarkivera.files.wordpress.com/2019/05/gdpr-lokal-organisation-fc3b6r-dataskydd.pdf>

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 17

DSO-verksamheten både nu och framåt kommer inte kunna åta sig operativt arbete på plats. Ej heller är det möjligt att omfattande närvaro kommer ske på den lokala organisationen. DSO-verksamheten är ett samarbetsorgan som allmänt ger råd och stöd i dataskyddsfrågor, till exempel frågor om PUB-avtal, vid personuppgiftsincidenter, vid konsekvensbedömningar och vid upphandlingar av nya system. Dataskyddsteamet följer rättsutvecklingen samt närvarar vid tillsyn från Datainspektionen. Allt enligt nuvarande avtal.

DSO-tjänsten kommer även anpassas till Sydarkiveras modell för utbildning och nätverksträffar. Grundutbildning samt nätverksträffar kommer ingå i kostnaden men avancerade utbildningar kommer avgiftsbeläggas enligt självkostnadsprincipen för förbundsmedlemmar.

Detta kan medföra att förbundsmedlemmar som ej har DSO-tjänsten kan komma att delta på träffar och utbildningar till marknadsmässiga avgifter. Detta kommer medföra att ej anslutna organisationer kommer belastas ekonomiskt.

Motiv till förändringen föredras i separat utredning. SARK 2019:219.

6.3 Vilka kan ansluta sig?

Sydarkivera har fått förfrågningar från kommunalförbund, kommunala bolag samt till och med statliga organisationer om att ansluta sig till DSO-tjänsten. Sydarkiveras förbundsordning är tydlig under vilka omständigheter vi tillhandahåller tilläggstjänster.

Från Förbundsordningen:

"18.4 § Aktiebolag och annan sammanslutning som till minst hälften ägs av förbundsmedlemmar i SYDARKIVERA har samma rätt som förbundsmedlem att utnyttja förbundets tjänster. För bastjänster utgår ingen ersättning. För övriga tjänster ska ersättning utgå enligt punkt 10.5."

Endast organisationer där kommuner/regioner äger mer än 50% kan därmed ansluta sig till Sydarkiveras tilläggstjänster.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 18

7 Referenser

Mats Porsklev, förbundschef

Telefon: 0472-39 10 01

E-post: mats.porsklev@sydarkivera.se

Bernhard Neuman, arkivchef

Telefon: 0472- 39 10 17

E-post: bernhard.neuman@sydarkivera.se

Dokument

- Projektdirektiv, utvärdering anslutande tjänst Gemensamt dataskyddsbud, SARK/2019:191.
- Förbundsstyrelsens Beslut §9, sammanträdesdatum 2018-03-02
- Dataskyddsbud (DPO), Beslutsunderlag för anslutande tjänst, Sark.2017.85, 2018-04-30.
- Mall: Avtal för anslutande tjänst DPO

Bilagor

Bilaga 1: Analys av avtal

Bilaga 2: Intervju beställare

Bilaga 3: Enkät dataskyddssamordnare

Bilaga 4: Intervju DSO-teamet

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 19

Bilaga 1: Analys av avtal

Skillnader mellan tjänsten och Datainspektionens bild av vad ett dataskyddsbud har för uppgifter redovisas i denna bilaga. Rollen som dataskyddsbud är ung och när avtalen upprättades hade förbundet en bild. Denna bild har genom praktisk erfarenhet utvecklats till att bli allt mer omfattande. De delar av dataskyddsbudets uppgifter som inte i praktiken är möjligt att upprätthålla av en central funktion behöver istället hanteras av den lokala organisationen hos ansluten organisation

Enligt SKL:

“Ett dataskyddsbuds uppgift är att informera och ge råd till den personuppgiftsansvariga organisationen kring vilka skyldigheter som gäller enligt dataskyddsförordningen. Men ombudet ska också bevaka att reglerna följs och fungera som kontaktperson för Datainspektionen.”

https://skl.se/download/18.2ced2eb215cc46662ca11a3a/1498030987866/V%C3%A4gle_dning%20kring%20dataskyddsbud.pdf

Enligt Sydarkiveras avtal ingår följande:

Vad	Kompetens	Anmärkning
Ge information och råd	Jurist	Kompetens inom arkiv, e-arkiv, informations-förvaltning system-förvaltning, it mm finns inom Sydarkivera.
Planera och utbilda	Jurist och arkivarie /utbildare	Uppbyggd organisation finns för att hantera och administrera e-utbildningar och på platsutbildningar.
Mallar: • Inventeringsrutiner • Incidenthantering • informationsrutiner	Jurist, arkivarie och informationssäkerhets-specialist, informatör/webbredaktör	
Samarbeta med datainspektionen	Jurist	Sker vid inspektioner
Råd och stöd VID konsekvensbeskrivning	Informationssäkerhets-specialist	Ev. tillval
Råd vid upphandling	Jurist	Bör samordnas med det stöd vi ger till kund i samband med upphandling
Mallar, Personuppgifts-biträdesavtal	Jurist	SKL bär det tunga lasten, vi bör försöka samordna, verka för.
Övervaka efterlevnad, kontrollera	Jurist och arkivarie	Samordnas med övrig verksamhet, dvs när vi gör arkivtillsyn gör vi även tillsyn enligt GDPR. Detta bör omgående samordnas på ett tydligt sätt.
Följa rättsutvecklingen	Jurist	
Stöd till dataskydds-samordnare	jurist	Kompetens inom arkiv, e-arkiv, informations-förvaltning system-förvaltning, it mm finns inom Sydarkivera.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 20

Följande ingår inte i avtalet:

Vad	Kompetens, förbundsmedlem	Anmärkning
Vara kontaktperson för de registrerade	Dataskyddssamordnare Dataskyddsredogörare (på förvaltning)	Allmänheten ska via PUA veta vilka uppgifter som finns registrerade om dem. Dataskyddssamordnaren ser till att lokala rutiner implementeras. DSO-teamet stödjer dataskyddssamordnaren med rutiner och mallar.
Samla in information om hur organisationen behandlar personuppgifter, styrande dokument.	Dataskyddssamordnaren Dataskyddsredogörare (på förvaltning)	För detta måste det finnas mallar, i tex Excel
Hantera incidenter i enlighet med rutiner och mallar	Dataskyddssamordnaren	DSO-teamet medverkar vid behov i samband med att PUA utreder incidenter.
Hantera konsekvensbedömningar i enlighet med rutiner och mallar	Dataskyddssamordnaren	När verksamheten gör konsekvensbedömningar ska alltid dataskydds-ombudet delta. Särskilt när personers rättigheter och frihet kan påverkas.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 21

Bilaga 2: Intervju beställare

Metod

Inför intervjuer med beställare hos medverkande organisationer togs avtalen fram för de organisationer som tecknat tjänsten. Från avtalen togs det fram uppgifter över vem som står som beställare för tjänsten för respektive organisation. Vid utskick av e-post till beställarna beskrevs att de har möjlighet att lämna synpunkter och åsikter via telefonintervju eller skriftligt. Efter utskicket framkom det att personal har bytts ut efter att avtal om tjänsten skrevs under, därmed har e-post i efterhand skickats ut till rätt personer i organisationerna. Det uppstod missförstånd vid utskicket att det var just beställarna som skulle intervjuas. Meddelandet skickades ofta vidare till dataskyddssamordnaren istället.

Intervjufrågorna bestod av åtta frågor om tjänsten utefter hur verksamheten har bedrivits hittills och om fortsatt samverkan om gemensamt dataskyddsbud. Sammanlagt hölls det intervjuer med fyra beställare vid tre tillfällen, detta eftersom två beställare var med på samma intervjutillfälle. Utav dessa tre intervjutillfällen hölls två på Skype och en via telefon. En annan beställare svarade skriftligt med att hen inte har några åsikter om tjänsten då tjänsten var upphandlad innan hen började på organisationen.

Vid intervjutillfällena gavs informationen om att intervjuaren använder sig av hörlurar och att inga inspelningsprogram används. Anteckningarna under intervjuerna skrevs upp i ett Word-dokument. Respondenterna gavs möjlighet att få anteckningarna skickade till sig i efterhand för kontroll vilket ingen begärde.

Redovisning av svar

Nedan följer de intervjufrågor som ställts till beställarna och en sammanställning av svaren som respondenterna gett under intervjuerna. Vissa av beställarna har sagt innan intervjun att de har haft diskussioner med dataskyddssamordnaren innan och att en del svar även speglar deras åsikter.

Vid ett intervjutillfälle skickades även ett dokument med nedskrivna synpunkter och åsikter i. Detta redovisas också under frågorna nedanför.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 22

Hur verksamheten har bedrivits hittills

Vad har fungerat bra och kan rekommenderas för fortsättningen?

En respondent uppskattar samverkansmöten som är på plats på organisationen och uttrycker att det alltid är bra att träffas och ha en dialog. Det är positiva och bra möten där det ständes av var organisationen stod och vad de skulle få för stöd. Det framkom även att det är en lång väg att gå för att få till rutiner.

Tillgång till rutiner och mallar beskrivs som positivt från flera personer. En person beskriver även att mallarna håller bättre kvalitet nu än från början.

En person beskriver att det är bra med samlad kompetens med dataskyddsteamet och att de har fått ut god kvalitet på svaren från dataskyddsbudet och från nätverksträffarna. Det är inte heller bara juridisk kompetens utan även teknisk kompetens som förmedlas. En annan respondent beskriver att nätverksträffarna är bra eftersom man får träffa alla och det är givande möten.

Det benämndes från en person att dataskyddsbudet svarar inom tio timmar och att det är en lugn och klok person som kollar upp och funderar på frågorna som ges.

En till åsikt som kom fram var att det är bra med en särskild dokumentsida på Yammer med en chattfunktion.

Vad har fungerat mindre bra och vad behöver förbättras?

En respondent beskriver att nackdelen med nätverksträffarna som har varit är att alla inte har varit med och att det därmed ibland kan bli lite mycket repetition på träffarna. En annan respondent beskriver att det är svårt att vara med på nätverksträffarna på grund av avståndet och vill gärna ha nätverksträffarna mer via Skype. Genom detta efterfrågas det även fler webbsända utbildningar.

Det har beskrivits från en respondent att dataskyddsteamet som finns nu har blandad kompetens och att man har fått olika hjälp och stöd från olika personer, även förhållningssättet med bemötandet från personerna har varit varierande. Flera respondenter beskriver samma sak när det gäller återkoppling och kommunikationen tillbaka, ibland går det väldigt snabbt att få svar och ibland tar det lång tid att få svar, också olika beroende på person.

En respondent beskriver dessutom att närvaron av dataskyddsbudet är under all kritik och att det tog lång tid innan de kom och träffade organisationen på plats. Detta benämns bland annat som ett problem i och med avståndet men önskar att dataskyddsbudet regelbundet är på plats, exempelvis en gång per kvartal och att det ska göras en årsplanering med inbokade besök, händelse, utbildningar och Skype-möten. Det beskrivs att det kan vara bra att dataskyddsbudet kan vara på plats hela dagar.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 23

En åsikt är även att dataskyddsbudet måste visa sig på kommunstyrelsemöten eftersom det behövs en person med pondus att prata med politikerna. Utifrån detta diskuteras frågan över hur många kommuner det är meningen att ett dataskyddsbud ska hantera. Förslaget ges att det behöver vara fler dataskyddsbud med juridisk kompetens om det ska vara praktiskt genomförbart. Om inte annat att dataskyddsbudet behöver en administrativ person som kan ta fram och uppdatera blanketter. Detta för att dataskyddsbudet behöver vara mer närvarande mot organisationen och framförallt närvara på ett kommunstyrelsemöte minst en gång om året. I denna diskussionen trycks det mycket på att de inte har något emot dataskyddsbudets kompetens eller som person.

Anledningen till att det har varit olika personer man har varit i kontakt med beskriver en respondent är för att det har funnits två nummer för organisationen att ringa i dataskyddsteamet vilket har uppfattats som förvirrat. Därför ges förslaget att det hade varit bättre att ha ett nummer att ringa till.

Det uppkom under en intervju att dataskyddssamordnaren känner sig mer som dataskyddsbud och ställer sig frågan om det verkligen är meningen. Därmed efterfrågas en tydlighet om dataskyddssamordnarnas roll och en uppdelning över vilka frågor som samordnarna ska ta och vilka frågor dataskyddsbudet ska ta. Nu upplevs det som att samrådet mellan dataskyddssamordnarna och dataskyddsbuden inte fungerar riktigt bland annat genom att det har tagit lång tid att få fram rutiner och checklistor över hur GDPR följs.

En annan respondent beskriver att de själva inte har använt tjänsten med gemensamt dataskyddsbud i den utsträckning som var tänkt från början på grund av personalombyten men att det kommer bli bättre när den egna organisationen har kommit ifatt.

Andra åsikter är om systemet Yammer som beskrivs som ett tråkigt system och som inte är användarvänligt. Chattrfunktionen behöver utvecklas eftersom den inte funkar bra. Förslag tas även upp om att man vill kunna hämta dokument via ett inlogg på Yammer. Frågan ställs också om det kostar att använda Yammer nu.

Vilka förväntningar hade du/ni på tjänsten och hur har Sydarkivera levt upp till förväntningarna?

Två personer förklarar att förväntningarna har varit att få information och bli uppdaterad med information i och med nätverksträffar och att få kompetensutbyte, mallar och rutiner. En person tryckte extra på att förväntningarna har varit att få stöd i juridiska frågor och hur de ska agera samt använda Sydarkivera som ett bollplank utifrån Sydarkiveras riktlinjer. Dessa personer uttrycker att Sydarkivera i stort sätt har levererat det som har förväntats.

Två andra respondenter beskriver att de inte har fått ut det de vill ha och syftar på svaren som gavs på föregående fråga. Främst att dataskyddsbudet bör vara med och

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsombud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 24

prata med politiker och därmed hade en årsplanering varit bra att ha då det går att planera in politiska möten som dataskyddsombudet kan vara med på.

Om fortsatt samverkan gemensamt dataskyddsombud

Förändringar när det gäller avtalets omfattning eller innehåll?

Tre respondenter beskriver att det är långt att man förbinder sig 3 år om man vill fortsätta med avtalet. Förslagsvis är att ha 2+1 år istället.

Två personer beskriver att avgiften är ganska hög med tanke på att man inte bara jobbar som dataskydd i teamet. De två andra personerna beskriver att de vill få ut det de betalar för. Mer motor och verksamhet för att det ska stämma överens med kostnaden och frågar i och med detta vad de ska få för pengarna.

Synpunkter när det gäller kostnader och modell för finansiering av tjänsten?

En respondent vill ändra avgiftsintervallerna i avtalet då de känns lite tätt mellan dem. Det kan vara lite orättvist som det är idag med sista intervallen där alla som har anställda över 100 personer ska betala samma pris. Exempelvis de som har 200 anställda ska betala samma summa som de som har flera tusen anställda.

Två personer beskriver det som okej men vill ha mer tillbaka från dataskyddsombudet eller fler dataskyddsombudpersoner.

Annars har flera personer svarat att avgiften är lite väl hög.

Vilka ser du är de främsta nyttorna med samverkan om gemensamt dataskyddsombud?

Det som beskrivs under den här frågan är att det är bra med samverkan och erfarenhetsutbyten. Det är bra att det finns någon som stöttar upp och hjälper till. En person uttryckte det med att det är bra med en extern person som har mera pondus.

En annan person beskriver att det är bra för att få juridisk hjälp och utbildningar. Även omvärldsbevakning med datainspektionen beskrevs som en av de främsta nyttorna och därmed behöver man inte uppfinna hjulet flera gånger.

En annan respondent beskrev att utan denna tjänsten hade de ändå behövt gå ihop med andra kommuner och att grunden till tjänsten därmed är klockren.

Vilka är de största riskerna, hinder eller utmaningar?

En utmaning beskrivs att inte alla använder sig av tjänsten och att alla inte kommer på nätverksträffarna och risken blir att nätverksträffarna utarmas. Om det blir samma personer på nätverksträffarna får man inte det utbytet man vill ha.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 25

En person beskriver ett hinder som också benämns av personen i fråga som ett väldigt litet bekymmer och det är avståndet till Alvesta för att ta sig till gemensamma utbildningsdagar.

En annan person beskriver att en risk som kan ses är om dataskyddsteamet inte är sammansvetsat och jobbar på samma sätt. En annan respondent beskriver också att risken med om för många kommuner slåss om samma dataskyddsbud är att det inte blir stor närvaro av dataskyddsbudet för varje kommun. Ett förslag som ges är att fyra kommuner har ett dataskyddsbud, då blir det inte heller lika känsligt om personer skulle sluta om det finns fler dataskyddsbud. I och med detta ställs frågan vad som händer nu när Magdalena slutar på Sydarkivera som var en del av dataskyddsteamet. Förslaget läggs fram att dataskyddsteamet ska innehålla två jurister, en IT och en som arbetar med informationssäkerhet.

Något annat som du tänker på och vill förmedla till Sydarkivera?

En person vill förmedla tacksamhet för samarbete och önskar utveckla det och gå vidare tillsammans med Sydarkivera. Det beskrivs också att de vet att de har egna resor att göra internt på området och kommer arbeta vidare med det för att få bättre samarbete.

Från en annan intervju togs det upp att de vill få information om hur de tre åren framåt ser ut med upplägg och plan för framtiden, hur uppdragen ser ut, var ansvaret går osv.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsombud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 26

Bilaga 3: Enkät dataskyddssamordnare

Metod

Synpunkter från dataskyddsombud och/eller kontaktpersoner hos anslutna organisationer samlades in i form av en enkät. Enkäten konstruerades som webbenkät och baserades dels på generella enkäter för utvärdering som används av Sydarkivera och dels av förslag till frågor från dataskyddsteamet. Frågorna konstruerades av projektgruppens medlemmar. Enkäten skickades dels ut som ett formellt utskick via e-post (2019-05-28), länken delades även via nätverket Yammer och påminnelse skickades ut av Therese Jigsved (2019-06-24).

Texten i bilagan är en summering av svaren. Sammanställningen av enkätsvaren i dess helhet finns registrerad i ärendet.

Inkomna svar

Totalt inkom 18 svar från 31 anslutna organisationer. Det är ett ganska lågt deltagande vilket försvårar analys. Av de svarande har 13 identifierat sig som dataskyddssamordnare och 10 som kontaktperson för dataskydd. Det kan därigenom konstateras dels att det oftast är samma individ som har båda rollerna.

Mer än hälften av de svarande uppger att de lägger mindre än en dag i veckan på arbetet med dataskydd. Det är endast en person som svarat som arbetar heltid med dataskydd.

De svarande har en i hög grad varierande bakgrund. En tredjedel är administratörer eller administrativa chefer, en tredjedel specialister inom olika områden eller utredare. Bland de svarande är det därutöver fyra jurister och tre personer som arbetar med it och/eller informationssäkerhet.

Ett försiktigt försök till analys är att de med tidigare kunskaper och förutsättningar för att ta till sig det nya regelverket generellt har varit mindre nöjda. Svarande som är jurister eller arbetar med informationssäkerhet/it är mer missnöjda med tjänsterna, även om det finns undantag. De som är mest nöjda är chefer med blandad bakgrund. Administrativa chefer och administratörer är generellt sett relativt nöjda.

Största utmaning

I enkäten ställdes frågan: "Vad upplever du är din största utmaning när det gäller dataskyddsarbetet?" I ungefär hälften av svaren återkommer brist på tid och resurser. I ett par av svaren förtydligas att det är svårt att hinna med allt som ska göras i en liten kommun. Flera svarande är ensamma i sitt arbete med dataskydd och det finns brist på olika stödfunktioner.

Därefter noteras utmaningar när det gäller kunskapsuppbyggnaden inom organisationerna och intern kommunikation och informationsspridning. Det handlar både om att få ledningens gehör och hinna vara närvarande i verksamheten. Dessa

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 27

utmaningar är i stort sett desamma som rapporterats om när det gäller Sydarkiveras basverksamhet, informationsförvaltning, informationssäkerhet och arkiv.

En annan utmaning som lyfts fram i svaren är att det inte alltid finns tydliga svar. Det finns en frustration som har att göra med att området är nytt och det inte finns så mycket praxis och färdiga svar. Det finns också krav som kan upplevas som motstridiga: ökande krav på digitalisering och mer restriktiv hantering av personuppgifter. I ett par av svaren är det praktiska frågor som lyfts fram: mallar och personuppgiftsbiträdesavtal.

Sammanfattningsvis så verkar det vara organisatoriska frågorna, resurser och kunskapsspridning inom organisationen som framförallt är utmaningen för dataskyddssamordnare och kontaktpersoner.

Användning av Sydarkiveras tjänster

- De tjänster som använts i störst utsträckning är *Råd och stöd* samt *Nätverksträffar* (83 % av dem som svarat på enkäten).
- En fjärdedel av dem som svarat på enkäten har inte deltagit i samband med *Kommunbesök*. Det är något färre än förväntat, men det kan ha olika orsaker då endast ett besök på plats genomförts.
- Det är en fjärdedel av de svarande som inte har tagit del av framtagna *Mallar och dokument*. Det kan troligtvis ha ett samband med upplevda svårigheterna att hitta dokument.
- Lägst deltagande var det på *Informationsträffarna*, dessa arrangerades inför uppstart av tjänsten och riktades till en annan målgrupp.

De tjänster som flest anser ha motsvarat behoven inom organisationen är *Råd och stöd* samt *Nätverksträffar*. Det är dock tre svarande som anser att *Råd och stöd* inte alls har motsvarat behoven.

När det gäller de övriga tjänsterna så varierar omdömena kraftigt. Det är sju av de svarande som angett att *Mallar och dokument* mycket väl motsvarar organisationens behov, samtidigt som fyra har svarat att de inte alls motsvarar behoven. Mallar och dokument finns med både bland saker som deltagarna anser har fungerat bra, och de saker som fungerat mindre bra.

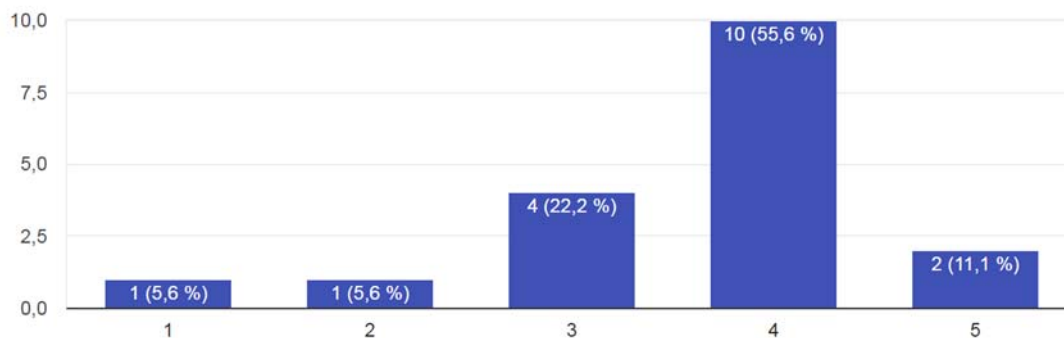
Det är lika många som lyft fram att det har fungerat bra att få svar på frågor i samband med rådgivning, som de som tycker att det har fungerat mindre bra. En del som svarat är mycket nöjda. Andra är starkt missnöjda och påpekar brister bland annat när det gäller tiden för att få svar och att teamet har gett motstridiga eller otydliga svar. Kommunbesöken lyfts fram i tre av svaren som någonting som har fungerat bra. En del anser att omvärldsbevakningen och samverkan fungerat bra. Två svarande anser att Sydarkivera legat steget efter. Det finns också synpunkt på att information och kommunikation inte fungerat bra.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 28

Hur upplever du kontakten med dataskyddsteamet?

18 svar

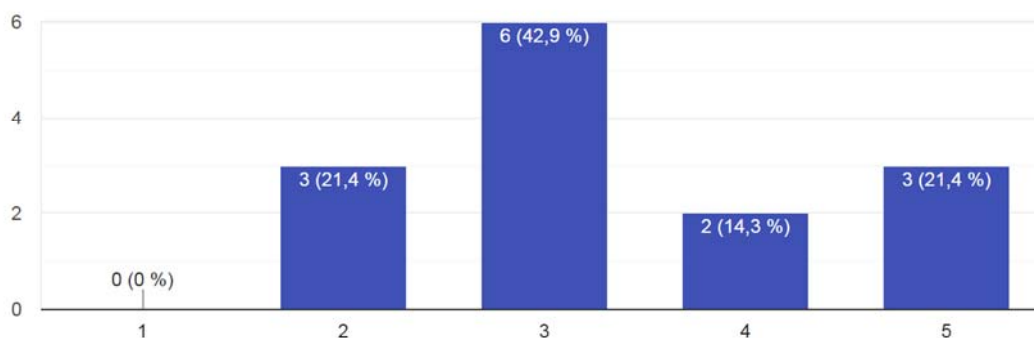

Nätverksträffarna får blandade omdömen från deltagarna. En tredje del framhäver att nätverksträffarna fungerar bra, men det är nästa lika många som är kritiska. En del av förklaringen ligger i att deltagarna har olika behov och förväntningar. Kommunerna ligger för långt ifrån varandra i dataskyddsarbetet och deltagarna har också varierande förutsättningar. Det finns både önskemål om mer fördjupning och synpunkt att nivån är för hög. Att det finns flera olika åsikter gör en del osäkra på vad som är rätt. En annan del av förklaringen är att träffarna är i Alvesta (långt att åka för många) och fler möten och avstämningar via webb efterfrågas.

Hur upplevde du nätverksträffarna sammantaget?

14 svar

Nätverket på Yammer får kritik för att vara svårt att använda, samtidigt som andra deltagare önskar att nätverket på Yammer används mer (ett bra verktyg när det används på rätt sätt).

När deltagarna har ombetts att värdera hur viktiga olika aspekter av tjänsten gemensamt dataskyddsbud är svaren i stort sett samstämmiga när det gäller att råd och stöd är viktigast (94 % av de svarande). Därefter rangordnas utomstående kontrollfunktion (83 %), upprätthålla funktionen dataskyddsbud (78 %), samt mallar och dokument (78 %).

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 29

%). Utbildning, erfarenhetsutbyte, stöd vid konsekvensbedömning och möjlighet att diskutera frågor värderas lägre.

På frågan om vad som saknas så är det inga ytterligare tjänster som lyfts fram. Det är istället att Sydarkivera ska fullgöra avtalade tjänster. Bland annat påpekas att tillsyn inte har utförts. Tillsynen är också en av de saker som återkommer som har fungerat mindre bra, och som deltagarna önskar får högre prioritet och förbättras. Tillsyn och kontroll efterfrågas som svar på flera av frågorna i enkäten. Det finns också önskemål om mer information om datainspektionens tillsyn och förberedelser för detta.

Det finns deltagare som anser att tjänsten behöver förstärkas med mer personal, och de som pekar på att kostnaderna är för höga. Det framförs önskemål om mer råd och stöd på plats, utan att kostnaderna ökar. Rapportering till ledningen i kommunen är ett område som omnämns i ett av svaren. Ett önskemål är fler som tituleras dataskyddsbud. Önskemål framförs om att se över kompetens och gruppdynamik i teamet.

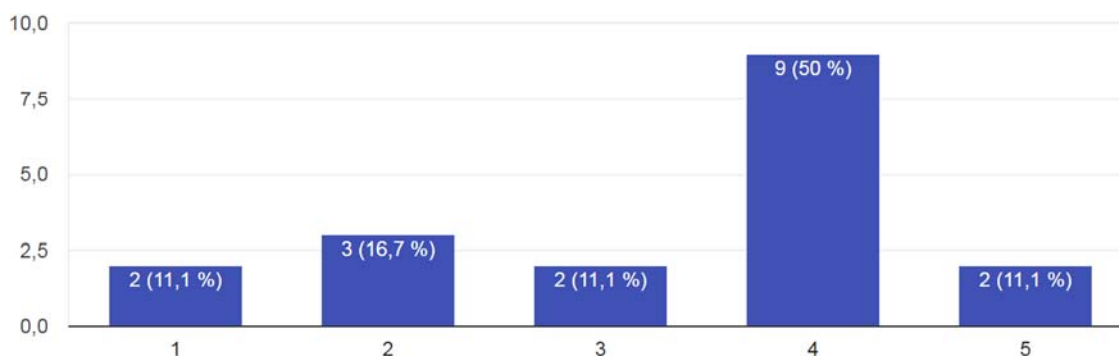
Realisering av förväntade nyttor

Ungefär hälften har svarat att ansluten organisation har haft nytta av tjänsten Gemensamt dataskyddsbud. Det vanligaste svaret är 4 på en skala från "inte alls" (1) till "mycket väl" (5).

Upplever du att din organisation har haft nytta av tjänsten gemensamt dataskyddsbud?

18 svar

I enkäten har deltagarna fått svara på frågan om förväntade nyttor har realiserats (svarsalternativen var ja, vi viss mån, nej eller vet inte). Beskrivning av nyttor utgår från beslutsunderlaget som sammanställdes inför att tjänsten startade.

Flest svarande har svarat att förväntade nyttor realiserats när det gäller:

- Oberoende aktör - trovärdighet i förhållande till dataskyddsinspektionen
- Kompetens specialisering – dataskyddsteam med bred kompetens

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 30

Flest har svarat att förväntade nyttor har realiserats i viss mån när det gäller:

- Erfarenhetsutbyte och jämförelser

Det är varierande svar/stor spridning angående övriga nyttor, vilket får tolkas som att förväntad nytta inte har realiserats när det gäller:

- Delade resurser – effektivt personalutnyttjande och samordningsvinster
- Minskat personberoende – kontinuitet i dataskyddsbudets handläggning
- Förhandlingsstyrka - gemensam kanal mot olika aktörer som SKL, föreningar och företag

På frågan: "Ser du några risker eller hinder när det gäller tjänsten Gemensamt dataskyddsbud?" är det fyra som har svarat nej på frågan. Tre av de svarande lyfter fram kostnaden för tjänsten som en risk. Den geografiska spridningen och svårigheten för dataskyddsbudet att hinna med alla lyfts också fram som risker. Det finns också en risk för personberoende i kommunen, då mycket arbete behöver ske på hemmaplan även om det finns ett gemensamt dataskyddsbud. Ojämn kompetens i teamet och att tjänsten inte fokuserar på dataskydds omnämnas också som en risk.

Handboken på webben

I stort sett alla som svarat på enkäten tycker att det är en bra idé med handbok på webben. Det är flera av de svarande som inte har sett handboken eller hunnit bilda sig en uppfattning. Handboken på webben är framförallt generellt för chefer och handläggare på förvaltning. Svaren indikerar att detta inte är riktigt tydligt.

Utbildningsbehov

Dataskyddsamordnare vill helst ha utbildning när det gäller

- Konsekvensbedömning avseende dataskydd
- Personuppgiftsincidenter

Dataskyddssamordnaren bedömer att kollegorna framförallt behöver utbildning när det gäller:

- Personuppgiftsincidenter
- Konsekvensbedömning avseende dataskydd
- Den registrerades rättigheter
- Grunder i Dataskydd/GDPR

Det är framförallt dataskyddssamordnare som bedöms ha intresse att delta på gemensamma utbildningsdagar. Utbildning på plats i organisationen passar för de flesta. Förinspelade webbutbildningar och korta informationsfilmer bedöms fungera för målgruppen handläggare, chefer och politiker.

Önskemål angående utbildningar är att det vore bra om e-utbildningar på olika nivåer tas fram som kan kommuniceras inom organisationen. Det är fortfarande mycket låg kunskap generellt inom organisationerna. Det finns både behov av grundläggande och fördjupande utbildningar.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 31

It-stöd för dokumentation och registerförteckningar

Samtliga som svarat på enkäten har infört system för att dokumentera personuppgiftsbehandlingar. Hälften har ett manuellt system (Word/Excel) och hälften har ett it-stöd eller tjänst som har upphandlats.

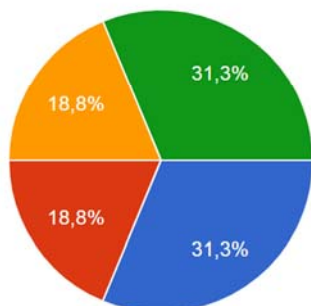
Det är SKL:s mall eller Sydarkiveras mall i Excel som används för manuella förteckningar. Den vanligaste tjänsten som upphandlats är DraftIT. Nöjdheten med den lösning som används varierar, men de flesta är relativt nöjda (3–5 på en femgradig skala).

DSO-teamet har kommunicerat önskemål om en gemensam tjänst för att hantera dokumentation och registerförteckningar. Det är en tredjedel av de svarande som ser ett behov av en gemensam tjänst. Svaren är långt ifrån samstämmiga. Det finns med andra ord inget starkt stöd i dagsläget för att gå vidare och planera en gemensam e-tjänst. Flertalet anslutna medlemmar har redan inför en tjänst för registerförteckning eller har rutiner för enkel registerförteckning i excel enligt SKL:s mall.

Har din organisation behov av utökat samarbete när det gäller it-stöd för dokumentation och registerförteckning, och i så fall på vilket sätt?

16 svar

- Exempel och mallar, presentation av goda exempel vid nätverksträffar
- Rådgivning i samband med upphandling, exempel på kravställning
- Samordnad upphandling, samarbete kring kravställning och upphandling
- Sydarkivera tillhandahåller tjänst för dokumentation och registerförteckning

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 32

Bilaga 4: Intervju DSO-teamet

Svaren har sammanfattats för att underlätta genomläsning och analys. Referat från intervjuerna finns dokumenterade i ärendet. Kommentarer till sammanställningen är markerad med hak-parantes [].

Teamet består av följande resurser:

- Dataskyddsbud/förbundsjurist 80 %
- DSO/it 100 %
- Informationssäkerhetsspecialist 50 %
- Arkivarie 50 %

Övergripande om tjänsten

Teamet beskriver att tjänsten består av två delar:

1. Råd, stöd och nätverkande
2. Dataskyddsbud, Övervakning/revision.

Vissa i teamet menar att den externa revisionen är huvuduppgiften men att mycket annat tillkommit så revisionsdelen har kommit på efterkälken. Innehållet har utvidgats från den ursprungliga tanken.

I jämförelse med dataskyddssamordnare så har teamet en mer positiv upplevelse av nätverksträffarna, kommunbesöken och arbetet med mallar. Det finns en samstämmighet med flera av svaren från dataskyddssamordnarna att hanteringen av frågor inte har fungerat så väl som varit önskat. Det finns också en samstämmighet i att anslutna organisationer har svårt att avsätta resurser för det interna dataskyddsarbetet och att kommunikationen inte har fungerat tillfredsställande.

Vad har fungerat bra?	Vad har fungerat mindre bra?
• Teamet har varit tydliga med vad uppdraget går ut på. Teamet upplever att det är viktigt att det finns en samsyn om vad som ingår i tjänsten och vad som behöver göras. • Nätverksträffarna och kommunbesöken har fungerat bra. • Arbetet med att ta fram mallar och underlag har fungerat bra. • Det är bra att arbeta som ett team och ha många olika kompetenser och lång erfarenhet	• Teamet har haft utmaningar med rutiner för att hantera frågor. • Teamet upplever att det har varit svårigheter att hålla ordning på frågor som kommer in. • Det finns en medvetenhet inom teamet att svarstiderna ibland varit längre än vad som är önskvärt. • Teamet anser att de behöver bli bättre på att fånga upp de som inte är aktiva självmant. • Det är svårt för medlemmarna att få fram resurser och manna upp så att de kan sköta sin del. • Kommunikationen har inte fungerat tillfredsställande och teamet har försökt att ändra kommunikationsstrategi.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 33

Teamet anser att det viktigaste att tänka på inför det kommande arbetet är högkvalitet och att försöka skapa ett mervärde av tjänsten. Det kontrasterar mot svaren från dataskyddssamordnare som framförallt för fram krav på att producera enligt uppdrag. Teamet trycker också på att det är en stor styrka med flera olika kompetenser inom teamet och att man kompletterar varandra. Flera av dataskyddssamordnarna är av samma åsikt, medan andra framförallt för fram behovet av juriststöd. En utmaning som tas upp är att det finns många kommuner inte tar arbetet med informationssäkerhet på allvar. Dataskydd ses som en möjlighet att påverka informationssäkerhetsarbetet.

Praktiskt vill teamet arbeta vidare med att ta fram manualer och metodstöd och efterfrågar någon form av support/kundsystem för att rådgivningen ska fungera bättre. [Sydarkivera har under året infört ärende- och dokumenthanteringssystem, och rutiner behöver komma på plats för handläggning av ärenden. Under de kommande åren förväntas mängden frågor öka i så stor omfattning att det är ekonomiskt försvarbart att införa kundstödssystem.]

På frågan "Om du fick starta om på nytt – vad skulle du vilja göra annorlunda, när det gäller tjänstens innehåll och inriktning?" svarar flera att de inte vill ändra något, även om det är svårt att komma igång i och med att lagstiftningen är så ny. Det hade varit bättre om de hade mer på plats innan de ska hjälpa andra. Samt en plan för hur man tänker kommunicera.

Det framkommer dock även synpunkter om att man borde ha delat upp tjänsten. En tjänst för de som bara vill ha den externa tillsynen/revisionen. Och en tjänst för de som även är i behov av råd, stöd och nätverkande. [Förslaget i denna utvärdering föreslår att dela upp tjänsten, men det är framförallt utbildningar och nätverksträffar som bryts ut för att även kunna erbjudas till de organisationer som har dataskyddsbud i egen regi].

På frågan om de viktigaste nyttorna med tjänsten svarar teamet snarare på frågan om vilka delar av tjänsten som är viktigast. Det svar som avser en förväntad nytta är "Få till ett kontinuerligt arbete med dataskydd och informationssäkerhet [hos förbundsmedlem]". Det är en nytta som inte identifierades i samband med utredningsprojektet inför uppstart av tjänsten Gemensamt dataskyddsbud. Utöver det omnämns nyttan erfarenhetsutbyte. [Svaren visar att internutbildning behövs när det gäller nyttorealiserings som används som utgångspunkt för att formulera beslutsunderlag och följa upp förbundets verksamhet.]

När det gäller vilka aspekter i tjänsten som är viktigast, skiljer sig svaren från DSO-teamet från svaren från dataskyddssamordnare hos förbundsmedlem i någon mån. Men det går inte att dra slutsatser då frågorna har ställts på olika sätt.

Avsnittet avslutades med en fråga om risker, hinder eller hos som är viktiga att beakta i samband med utvärdering. Ett hot som lyfts fram är kommunernas ansträngda ekonomi som kan göra att man prioriterar bort tjänsten. Det finns en oro för att kommunerna lärt sig om dataskydd och vill sköta uppgiften själva. En risk som lyfts fram är att det inte döms ut några viten, så att det inte blir tydligt vilka konsekvenser det blir av att inte följa

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 34

förordningen. Det finns en oro för att det kan invagga kommunerna i en känsla av att klara sig ändå, utan att arbeta med dataskyddsfrågor.

Dataskyddsteamet

De intervjuade fick beskriva sin roll, vad de gör de gör en typisk dag, utbildningsbehov och önskemål om förändringar. Intervjuszvaren visar att avgränsningen mellan den anslutande tjänsten gemensamt dataskyddsbud och Sydarkiveras bastjänster inte har varit fullt ut kommunicerat till hela teamet. Av svaren framgår att det inte varit helt tydligt för teamet att arbetet med rådgivning när det gäller informationssäkerhet och klassning av information i samband med workshopar hör till Sydarkiveras bastjänst och inte till den anslutande tjänsten Gemensamt dataskyddsbud.

Juristrollen är tydligast och hela teamet har varit samstämmiga i svaren vad gäller rollen förbundsjurist/dataskyddsbud och tjänsteförvaltare. Övriga medlemmar i teamet är framförallt stödjande funktioner för att producera mallar, utbildningsmaterial och administrativa uppgifter i samband med nätverksträffar och kommunbesök. Det är framförallt i stödet kring personuppgiftsincidenter som resurser från informations-säkerhetssidan stöttar upp juristen. Arbetsbelastningen har varierat för de olika medlemmarna i teamet. Teamet samordnar sitt arbete genom heldagar och möten via webb.

När det gäller behov av utbildning/kompetensutveckling så är det framförallt kunskapsöverföring internt inom Sydarkivera som efterfrågas. Utöver de nätverk och konferenser där teamet redan idag deltar. En av de svarande är osäker på vad som förväntas.

Teamet är i huvudsak nöjda med sina roller och samarbetet i teamet, och ser inte behov av förändring. Arkivarien föreslår utbildning för Sydarkiveras arkivarier och påpekar att det är få frågor som handlar om arkiv. Teamet är nöjda med sammansättningen både när det gäller olika kompetensområden och personkemi. Det finns deltagare i teamet som är osäkra på sina roller inom Sydarkivera. Det finns önskemål om en att en kommunikatör/kommunikationsresurs knyts till teamet.

När det gäller upplevda förväntningar från omvärlden nämns bland annat:

- Hög kompetens
- Träffa alla
- Matcha behov
- Fler besök
- Korta svarstider
- Korrekta svar
- Team med blandade kompetenser

I ett av svaren framkommer behov av att gå igenom avtalen. Inte alltid som förväntningar motsvaras av vad som framgår av avtalen. Det finns också vissa inkonsekvenser i avtalen som är undertecknade idag. Förväntningarna från Sydarkiveras

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 35

ledning är tydligt för delar av teamet, samtidigt som en svarande upplever att det är otydliga förväntningar.

När det gäller förändringar i teamets sammansättning eller organisering så går synpunkterna isär. De flesta är nöjda med sammansättningen men det finns också förslag på att dela upp tjänsten. Juridik och informationssäkerhet nödvändiga komponenter för att upprätthålla tjänsten. I svaren aviseras också att det kommer finnas behov av att ändra på organiseringen om fler parter ansluter. Flera svarande är osäkra hur arkivarien i teamet ska kunna ersättas efter att denne har gått vidare till ny arbetsgivare. Det finns också önskemål om internutbildning.

Relationen med anslutna organisationer

Kontakten med de flesta dataskyddssamordnare har fungerat bra. I vissa fall är det svårt, när kommunerna inte har resurser att bemanna sina rollen, i vissa fall håller de på att rekrytera. Ibland behöver teamet vara mer aktivt och ligga på kommunerna. Åka ut, erbjuda möten via Skype och på andra sätt anpassa träffar och utbildningar efter kommunernas behov. Ibland fungerar de lite sämre, personkemin stämmer inte alltid.

Kommunbesöken har varit viktiga och positiva. Kommunerna har stort behov av stöd och hjälp. I något fall har kommunen inte velat ha hjälp. Alla är överens om att det viktigt att visa upp sig i kommunerna.

Frågan "Är det någonting som rör relationen med anslutna organisationer som behöver förändras eller hanteras, enligt din uppfattning?" ger olika svar. Både att det inte är stora förändringar och att det finns saker som behöver hanteras. Några saker som nämns i svaren är:

- Personalförändringen behöver hanteras när arkivarien slutar, svårt att rekrytera ersättare.
- Mer aktiva med att driva på anslutna organisationer som inte är så aktiva.
- Förbättrade tekniska hjälpmedel lyfts fram i ett av svaren. Knappvalstelefon och systemstöd för frågor.
- Hantering av inkomna frågor och bättre svar på frågor.
- Hur relationen kommer att påverkas när tillsynsverksamheten kommer igång.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 36

Externa kontakter

Forum för dataskydd har man haft nytta av. Det är ett forum för både offentliga och privata aktörer som är bra för erfarenhetsutbyte. Datainspektionen är en självklar diskussionspartner, men intrycket är att teamet inte får det gehör man önskar. Teamet är nöjda med det som SKL har producerat. Även KIS (nätverk inom informationssäkerhet för kommuner) är ett annat viktigt nätverk för teamet.

De externa kontakterna har framförallt bidragit med erfarenhetsutbyte, mallar och vägledningar.

Inom teamet delar man med sig av sina erfarenheter, man har ett veckomöte och återkommande interna arbetsdagar där man arbetar tillsammans. De anslutande får del av information och erfarenheter via nätverksträffar, Yammer, hemsidan, genom personlig kontakt, genom mallar, lathundar och utbildningar. Internt har det bland annat varit en utbildning för arkivarier, men annars inte så mycket överföring inom kommunalförbundet. Efterlyser fler forum internt där man kan dela med sig av sina kunskaper.

Utveckling av tjänsten

Teamet som sådant är ett bra koncept och i grunden har tjänsten ett bra upplägg.

Flera i teamet har en önskan om att "krydda tjänsten" med till exempel säker lagring av databaser eller andra tjänster som kan ge ett mervärde till de anslutande parterna.

Viktiga förbättringar som lyfts fram:

- Systemstöd för att hantera rådgivningen.
- Bra handbok på webben för att underlätta rådgivningen.
- Att tillsyns-/revisionsdelen kommer igång och blir bra.

Det finns även en önskan/uppmaning att Sydarkivera internt arbetar ihop sig för att kunna erbjuda en helhetslösning för kommunerna. [Det förslag som presenteras i den här rapporten utgår i grunden från att närma DSO-teamet till Sydarkiveras övriga verksamhet].

På kort sikt tror vissa att man kommer få fler anslutande parter, men det finns också farhågor att en och annan anslutande part kommer att hoppa av framför allt på grund av kommunernas kärva ekonomi.

Revisionsdelen av uppdraget måste komma igång. Även möjligheten att kunna välja att bara köpa revisionsdelen. [Förslaget som presenteras i utredningen delar upp tjänsten, men inte på det sättet som föreslås här].

På lång sikt: GDPR är här för att stanna. Men hur datainspektionen agerar kommer att vara avgörande för hur det går med dataskyddstjänsten. Börjar de inte dela ut viten snart kommer intresset för att efterleva GDPR att minska. Det måste bli konsekvenser om man inte följer lagen.

Dokumentansvarig Bernhard Neuman	Organisation Sydarkivera	Telefon 0472-39 10 00	Datum 2019-10-02	
Ärende Utvärdering Gemensamt dataskyddsbud		Diarienummer SARK/2019:191	Version 1.0	Sida 37

Teamet framför att det är bra med en utomstående aktör som erbjuder Gemensamt dataskyddsbud. Det är svårt att vara så pass självständig som man behöver vara om man är anställd av den organisationen man ska granska. Dessutom passar dataskyddstjänsten bra ihop med Sydarkiveras uppdrag i stort.

För att hålla kvar kunder på lång sikt behöver man se över avgiftsmodellen, och kanske erbjuda mer så att kunderna får ett mervärde av tjänsten. Ett förslag är att erbjuda tilläggstjänster som till exempel säker datalagring. [Det är inte aktuellt i dagsläget. Sydarkivera har i dagsläget inte vare sig beslut i budget/verksamhetsplan eller uppdrag från förbundsmedlemmar i form av avtal för anslutande tjänst att utreda tilläggstjänster].